

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 4. oktobra 2007*

V zadevi C-429/05,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Tribunal d'instance de Saintes (Francija) z odločbo z dne 16. novembra 2005, ki je na Sodišče prispela 2. decembra 2005, v postopku

Max Rampion,

Marie-Jeanne Godard, poročena Rampion,

proti

Franfinance SA,

K par K SAS,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi P. Jann (poročevalec), predsednik senata, A. Tizzano, A. Borg Barthet, M. Ilešič in E. Levits, sodniki,

* Jezik postopka: francoščina.

generalni pravobranilec: P. Mengozzi,
sodni tajnik: M.-A. Gaudissart, vodja oddeelka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 8. februarja 2007,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Franfinance SA B. Soltner, odvetnik,
- za francosko vlado G. de Bergues in R. Loosli-Surrans, zastopnika,
- za nemško vlado M. Lumma in A. Dittrich, zastopnika,
- za špansko vlado F. Díez Moreno, zastopnik,
- za italijansko vlado I. M. Braguglia, zastopnik, skupaj z W. Ferrantejem, avvocato dello Stato,
- za avstrijsko vlado C. Pesendorfer, zastopnica,

— za Komisijo Evropskih skupnosti A. Aresu in J.-P. Keppenne, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi
29. marca 2007

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Direktive Sveta 87/102/EGS z dne 22. decembra 1986 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi s potrošniškimi krediti (UL 1987, L 42, str. 48), kot je bila spremenjena z Direktivo 98/7/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 1998 (UL L 101, str. 17, v nadaljevanju: Direktiva 87/102), natančneje njenih členov 11 in 14.

- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med M. Rampionom in M.-J. Godard, poročeno Rampion, (v nadaljevanju: zakonca Rampion) proti družbama Franfinance SA (v nadaljevanju: Franfinance) in K par K SAS (v nadaljevanju: K par K) zaradi pogodbe o prodaji oken in odprtja kredita, uporabljenega za financiranje te pogodbe.

Pravni okvir

Pravo Skupnosti

3 Namen Direktive 87/102 je približati zakone in druge predpise držav članic v zvezi s potrošniškimi krediti.

4 Člen 11 te direktive določa:

„1. Države članice zagotovijo, da obstoj kreditne pogodbe v nobenem primeru ne vpliva na pravice potrošnika nasproti dobavitelju blaga in storitev v primerih, ko blago ali storitve, kupljeno na podlagi take pogodbe, ni dobavljeno ali kako drugače ni v skladu s pogodbo za njegovo dobavo.

2. Kadar:

(a) za nakup blaga ali opravljanje storitev potrošnik sklene kreditno pogodbo z osebo, ki ni njegov dobavitelj; in

(b) imata kreditodajalec in dobavitelj blaga ali storitev že vnaprej sklenjen dogovor, po katerem da kredit na voljo izključno navedeni kreditodajalec potrošnikom navedenega dobavitelja za nakup blaga ali storitev pri navedenem dobavitelju; in

(c) potrošnik, naveden v pododstavku (a), dobi njegov kredit v okviru navedenega vnaprejšnjega dogovora; in

(d) blago ali storitve, ki je predmet kreditne pogodbe, ni dobavljeno ali je dobavljeno le delno ali pa ni v skladu s pogodbo o njegovi dobavi; in

(e) je potrošnik neuspešno uveljavil [uveljavljal] pravice nasproti dobavitelju,

je potrošnik nasproti kreditodajalcu upravičen uveljaviti [uveljavljati] pravice. Države članice določijo, v kakšnem obsegu in pod kakšnimi pogoji se te pravice lahko uveljavijo [uveljavlja].

3. Odstavek 2 se ne uporablja, če je vrednost posameznega zadevnega posla manjša od protivrednosti 200 [eurov].“

5 Člen 14 Direktive 87/102 določa:

„1. Države članice zagotovijo, da kreditne pogodbe ne odstopajo od predpisov nacionalnega prava, ki so sprejeti za uporabo te direktive ali so v skladu z njo, v škodo potrošnika.

2. Države članice nadalje zagotovijo, da se z oblikovanjem pogodb, zlasti z razdelitvijo zneska kredita na več pogodb, ne izogne predpisom, ki jih sprejmejo za uporabo te direktive.“

Nacionalno pravo

6 Člen L. 311-20 code de la consommation (zakonik o potrošniških razmerjih) za uporabo člena 11 Direktive 87/102 določa, da „[č]e se v predhodni kreditni ponudbi navaja blago ali storitev, ki se financira, začnejo obveznosti kreditojemalca veljati šele ob dobavi blaga ali storitve; [...]“.

- 7 V tej zvezi člen L. 311-21 istega zakonika določa, da „[s]odišče lahko v primeru spora glede izvajanja glavne pogodbe odloči, da se izvrševanje kreditne pogodbe zadrži do rešitve spora. Slednja se lahko polnopravno razveže ali razveljavi, če se tudi pogodba, za katero je bila ta sklenjena, sodno razveže ali razveljavi. [...]“.

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

- 8 Zakonca Rampion sta 5. septembra 2003 v okviru prodaje od vrat do vrat naročila okna pri K par K za skupno ceno 6150 eurov. Po prodajni pogodbi, sklenjeni v ta namen, bi okna morala biti dostavljena v šestih do osmih tednih od izmere, ki jo opravi ustrezni tehnik.
- 9 Po mnenju predložitvenega sodišča se ta prodajna pogodba sklicuje na celotno financiranje nakupa, izvedenega iz kredita, ki ga je odobril Franfinance.
- 10 Istega dne sta se zakonca Rampion s Franfinance dogovorila o odprtju kredita z zgornjo omejitvijo v višini zneska prodaje. V kreditni ponudbi je bila navedena identiteta prodajalca z omembo „compte plate-forme K par K“, vendar pa financirano blago ni bilo omenjeno.
- 11 Pri dobavi naročenih oken 27. novembra 2003 sta zakonca Rampion opazila, da so okenske police in okvire napadli zajedavci. Z deli se ni nadaljevalo in zakonca sta s priporočenim dopisom z dne 5. januarja 2004 odpovedala prodajno pogodbo.

- 12 Ker njuna zahteva za razdrtje pogodbe ni bila uspešna, sta zakonca Rampion 29. oktobra in 2. novembra 2004 vložila zoper K par K in Franfinance tožbi za razglasitev ničnosti prodajne pogodbe in posledično razdrtje kreditne pogodbe, ker v prodajni pogodbi ni bil natančno opredeljen rok dobave zadevnega blaga, kar je v nasprotju z zahtevo, ki jo določa code de la consommation.
- 13 Zakonca Rampion sta podredno predlagala razdrtje prodajne pogodbe, ker K par K ni izpolnila svoje obveznosti svetovanja, saj je predlagala dobavo in vgradnjo lesenih delov, čeprav so bili oporni deli poškodovani.
- 14 Toženi stranki v postopku v glavni stvari zlasti zatrjujeta, da obe pogodbi nista soodvisni, ker financirano blago v nasprotju z zahtevo iz člena L. 311-20 code de la consommation ni bilo omenjeno v kreditni ponudbi. Poleg tega naj bi šlo za odprtje kredita in ne za kredit, namenjen financiranju nakupa.
- 15 Predložitveno sodišče je v razpravah, ki so potekale pred njim, po uradni dolžnosti preizkusilo več tožbenih razlogov, ki temeljijo na določbah code de la consommation v zvezi s potrošniškimi krediti in prodajo od vrat do vrat.
- 16 V teh okoliščinah je Tribunal d'instance de Saintes prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali je treba člena 11 in 14 Direktive [...] 87/102/EGS [...] razlagati tako, da omogočata sodišču uporabo pravila o soodvisnosti kreditne pogodbe in pogodbe

o dobavi blaga ali storitev, ki se financira iz tega kredita, če v kreditni pogodbi ni omenjeno financirano blago ali pa je bila sklenjena v obliki odprtja kredita brez omembe financiranega blaga?

2. Ali je namen Direktive 87/102/EGS [...] širši od samega varstva potrošnikov in vključuje tudi organizacijo trga ter omogoča sodišču, da po uradni dolžnosti uporabi določbe, ki iz nje izhajajo?“

Vprašani za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

Dopustnost

- 17 Prvič, Franfinance navaja, da se Sodišču ni treba izreči o prvem vprašanju, ker se to dejansko nanaša le na uporabo določb nacionalnega prava v zvezi s pogoji, pod katerimi je mogoče sklepati, da obstaja namenski kredit. Direktiva 87/102 naj bi namreč zapovedovala le minimalno uskladitev in v njenem členu 11 naj bi bilo določeno, da države članice med drugim predpišejo pogoje, pod katerimi lahko potrošnik uveljavlja pravice nasproti kreditodajalcu.

- 18 V zvezi s tem je treba priznati, da Direktiva 87/102 – kot to izhaja iz njenega člena 15 in petindvajsete uvodne izjave, v skladu s katero ta direktiva državam članicam ne preprečuje, da ohranijo ali sprejmejo strožje predpise za varstvo potrošnikov – zapoveduje le minimalno uskladitev nacionalnih predpisov zvezi s potrošniškimi krediti.
- 19 Vendar se prvo vprašanje izrecno nanaša na razlago člena 11 navedene direktive, za katerega ni sporno, da je bil v francosko pravo prenesen predvsem s členoma L. 311-20 in L. 311-21 code de la consommation, ki pod določenimi pogoji omogočata kreditojemalcu, da začasno odloži, razdre ali razveljavi kreditno pogodbo.
- 20 Torej vprašanje – ali in po potrebi koliko lahko nacionalno pravo podredi pravico potrošnika, da nasproti posojilodajalcu uveljavlja pravice iz člena 11(2) Direktive 87/102, drugim pogojem, kot so naštetih v tej določbi – spada v vsebinsko preučitev prvega vprašanja za predhodno odločanje. Uvedba dodatnega pogoja namreč pomeni tveganje, da določbe nacionalnega prava ne dosežejo ravni uskladitve, ki je cilj te direktive, in zato ni mogoče vnaprej šteti, da to vprašanje zadeva edino to nacionalno pravo.
- 21 Drugič, Franfinance meni, da je Sodišče še manj pristojno, da se izreče o tem vprašanju, ker resnični namen predložitvenega sodišča ni, da bi se prepričalo o tem, da imajo v zadevi o glavni stvari kreditojemalci učinkovito pravico nasproti kreditodajalcem v smislu člena 11 Direktive 87/102, ampak o tem, da je mogoče priznati soodvisnost zadevnih pogodb za vse druge namene. Predložitveno sodišče naj bi v resnici poskušalo uporabiti predpise francoskega prava, katerih narava in cilji naj bi bili različni, ker naj ne bi obravnavali take pravice do uveljavljanja pravic, ampak naj bi predvidevali, da kreditodajalec avtomatično izgubi pravico do obresti, kadar v kreditni ponudbi ni določenih podatkov o tej soodvisnosti.

- 22 Glede dopustnosti vprašanj za predhodno odločanje in pristojnosti Sodišča, da nanju odgovori, Komisija Evropskih skupnosti izraža pridržek, ki ga opira na to, da predložitveno sodišče ni natančno navedlo, zakaj mu bo odgovor koristil pri razrešitvi spora o glavni stvari.
- 23 V tej zvezi je treba opozoriti, da se glede vprašanj v zvezi z razlago prava Skupnosti, ki jih je postavilo nacionalno sodišče v normativnem in dejanskem okviru, ki ga to opredeli v okviru lastne odgovornosti in katerega pravilnosti Sodišče ne preizkuša, domneva, da jih je treba upoštevati (glej sodbi z dne 15. maja 2003 v zadevi Salzmann, C-300/01, Recueil, str. I-4899, točki 29 in 31, in z dne 5. decembra 2006 v zadevi Cipolla in drugi, C-94/04 in C-202/04, Zodl., str. I-11421, točka 25).
- 24 Sodišče lahko zavrne predlog nacionalnega sodišča, le če je očitno, da zahtevana razlaga prava Skupnosti nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora v postopku v glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo pravnih in dejanskih elementov, potrebnih za to, da bi lahko uporabno odgovorilo na zastavljena vprašanja (glej zlasti sodbi z dne 13. marca 2001 v zadevi PreussenElektra, C-379/98, Recueil, str. I-2099, točka 39, in z dne 15. junija 2006 v zadevi Acereda Herrera, C-466/04, Zodl., str. I-5341, točka 48, in zgoraj navedeno sodbo Cipolla in drugi, točka 25).
- 25 Ugotoviti je torej treba, da ni očitno, da razlaga pravil Skupnosti, ki jo zahteva predložitveno sodišče, ne bi imela nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora v postopku v glavni stvari in da bi bila vprašanja v zvezi z razlago teh pravil hipotetična. Čeprav prvo vprašanje zelo na splošno omenja uporabo „pravil o soodvisnosti kreditne pogodbe in pogodbe o dobavi blaga ali storitev“, iz predložitvene odločbe ni razvidno, da se to vprašanje v resnici nanaša le na

uporabo določb nacionalnega prava, razen določb, ki prenašajo člen 11 Direktive 87/102 ali spadajo na področje uporabe te direktive.

26 V teh okoliščinah ni mogoče ovreči domneve, da je treba prvo vprašanje upoštevati.

27 Ker pa je naloga Sodišča, da v okviru sistema sodelovanja, uvedenega s členom 234 ES, poda nacionalnemu sodišču uporaben odgovor, ki mu bo omogočil rešitev spora, o katerem odloča, mora po potrebi preoblikovati vprašanja, ki so mu bila predložena (glej zlasti sodbe z dne 28. novembra 2000 v zadevi *Roquette Frères*, C-88/99, Recueil, str. I-10465, točka 18; z dne 20. maja 2003 v zadevi *Ravil*, C-469/00, Recueil, str. I-5053, točka 27, in z dne 4. maja 2006 v zadevi *Haug*, C-286/05, ZOdl., str. I-4121, točka 17).

28 Zato je treba prvo vprašanje razumeti kot vprašanje, ali je člena 11 in 14 Direktive 87/102 treba razlagati tako, da nasprotujeta temu, da bi bila pravica potrošnika, da nasproti kreditodajalcu uveljavlja pravice iz člena 11(2) Direktive 87/102, odvisna od pogoja, da je v predhodni kreditni pogodbi omenjeno financirano blago ali storitve.

29 Glede na navedeno je treba prvo vprašanje šteti kot dopustno.

Temelj

- 30 Vse vlade, ki so predložile stališča Sodišču, in Komisija menijo, da pravice potrošnika, da uveljavlja pravice iz člena 11(2) Direktive 87/102, ni mogoče pogojevati z dejstvom, da je financirano blago izrecno omenjeno v kreditni pogodbi. V zvezi s tem se opirajo na besedilo te določbe in na cilj te direktive, ki je varstvo potrošnikov.
- 31 Franfinance nasprotno trdi, da je pogodba, ki jo je sklenil z zakoncema Rampion, pravo odprtje kredita, ki se ga lahko uporabi različno. V nasprotju z namenskim kreditom, s katerim naj bi se financiral le en pravni posel, naj za tako odprtje kredita ne bi veljalo pravilo soodvisnosti, določeno v členu 11 Direktive 87/102, ker kreditodajalec ne more prevzeti vseh gospodarskih tveganj, povezanih z vsakim nakupom. Morebitne zlorabe ali goljufiga ravnanja bi bilo treba presoјati posamično.

— Stvarno področje uporabe Direktive 87/102, zlasti njenega člena 11(2)

- 32 Najprej je treba opozoriti, da se Direktiva 87/102 na podlagi njenega člena 1(1) uporablja za kreditne pogodbe in da so slednje v odstavku 2(c), prvi pododstavek, tega člena opredeljene kot pogodbe, s katerimi „kreditodajalec odobri ali obljubi, da bo odobril, potrošniku kredit v obliki odloženega plačila, posojil[a] ali drug[e] podobn[e] finančn[e] pomoč[i]“. Kot je Komisija navedla na obravnavi, je ta široka opredelitev pojma „kreditna pogodba“ potrjena v deseti uvodni izjavi Direktive

87/102, v skladu s katero „se lahko boljše varstvo potrošnikov doseže s sprejetjem nekaterih pravil, ki bi se morala uporabljati za vse oblike kreditov“.

- 33 Vendar kot izhaja iz člena 1(2)(c), drugi pododstavek, in člena 2 Direktive 87/102 ter iz njenih uvodnih izjav od enajste do štirinajste, bi bilo treba nekatere kreditne pogodbe ali vrste poslov zaradi njihovega posebnega značaja delno ali v celoti izključiti iz področja uporabe te direktive. Med primeri, naštetimi v teh določbah, ni odprtja kredita.
- 34 Odprtje kredita, katerega edini cilj je dati potrošniku na voljo kredit, ki ga je mogoče večkrat uporabiti, na podlagi člena 2(1)(e) Direktive 87/102 ni – vsaj delno – izključeno iz njenega področja uporabe.
- 35 Opomniti je treba, da se glede na besedilo te določbe Direktiva 87/102 ne uporablja za „kredit, ki ga odobrijo kreditne ali finančne institucije v obliki predplačil na tekoči račun [limita na tekočem računu], razen na račune [na računih] kreditnih kartic“. Vendar se za tak kredit v skladu s členom 2(1)(e) uporabljajo določbe iz člena 6 Direktive 87/102.
- 36 Pojem „tekoči račun“ v smislu navedenega člena 2(1)(e), ki ga je izjemoma treba ozko razlagati, predpostavlja – kot izhaja iz besedila „kredit, ki ga odobrijo v obliki predplačil na tekoči račun [limita na tekočem računu]“ – da namen tega računa ni omejen na to, da se stranki da na voljo kredit. Tak račun nasprotno pomeni bolj ali manj splošno izhodišče, ki stranki omogoča opravljanje finančnih transakcij in za

katerega je značilno dejstvo, da zneski, ki jih je sama stranka ali pa tretja oseba nakazala na ta račun, niso nujno namenjeni temu, da se obnovi kredit, odobren temu računu. Z drugimi besedami, negativno stanje stranke, ki se dovoli v obliki limita, je le eno od mogočih stanj tega računa, ki lahko prikazuje tudi pozitivno stanje stranke.

- 37 Poleg tega niti sistematika niti cilj Direktive 87/102, ki naj bi zlasti zavarovala potrošnika, ne govorita v prid temu, da se iz področja uporabe te direktive izključijo kreditne pogodbe, katerih edini cilj je potrošniku dati na voljo kredit, ki ga lahko večkrat uporabi.
- 38 Podrobneje, glede področja uporabe člena 11(2) Direktive 87/102 iz besedila te določbe ne izhaja – kot to nasprotno zatrjuje Franfinance –, da se uporablja le za kreditno pogodbo za financiranje le ene pogodbe o prodaji ali o izvedbi storitev.
- 39 Kot je generalni pravobranilec navedel v točki 58 sklepnih predlogov, se zdi, da noben del besedila navedene določbe ne govori v prid temu, da se ne bi uporabljala za odprtja kreditov. Zaradi uporabe besede „pogodba“ v ednini na koncu člena 11(2)(d) Direktive 87/102, ki med pogoji, potrebnimi za uveljavitev pravic, navaja okoliščino, da „blago ali storitve, ki je predmet kreditne pogodbe, ni dobavljeno ali je dobavljeno le delno ali pa ni v skladu s pogodbo o njegovi dobavi“, Franfinance ne more utemljeno razlagati te določbe.

- 40 Dalje člen 11(3) iste direktive izrecno določa izjemo od uporabe odstavka 2 tega člena. Vendar odprtje kreditov na splošno ni izključeno.
- 41 Glede trditve Franfinance, da se člen 11 Direktive 87/102 ne sme uporabljati za odprtje kredita, ker kreditodajalec ne more prevzeti vseh gospodarskih tveganj, povezanih z vsakim posameznim nakupom, je treba ugotoviti, da so ta tveganja bistveno zmanjšana s tem, da odstavek 2 tega člena potrošniku omogoča uveljavljati pravice nasproti kreditodajalcu, le kadar imata v skladu s pogojem iz navedenega odstavka 2(b) „kreditodajalec in dobavitelj blaga ali storitev že vnaprej sklenjen dogovor, po katerem da kredit na voljo izključno navedeni kreditodajalec potrošnikom navedenega dobavitelja za nakup blaga ali storitev pri navedenem dobavitelju“, in kadar je potrošnik v skladu s pogojem iz odstavka 2(c) dobil „njegov kredit v okviru navedenega vnaprejšnjega dogovora“.
- 42 Cilj, ki ga zasleduje člen 11(2) Direktive 87/102, je mogoče doseči, le če se ta določba uporablja tudi takrat, kadar kredit dopušča večkratno uporabo. Navedeno določbo je namreč treba razumeti v smislu enaindvajsete uvodne izjave Direktive 87/102, v skladu s katero „bi potrošnik glede blaga ali storitev, ki ga je pridobil na podlagi kreditne pogodbe, moral vsaj v spodaj opredeljenih okoliščinah imeti poleg njegovih običajnih pogodbenih pravic nasproti kreditodajalcu in dobavitelju blaga ali storitev še dodatne pravice nasproti kreditodajalcu“.
- 43 Poleg tega dejstvo, da eden izmed več nakupov, financiranih z istim odprtjem kredita, lahko na podlagi člena 11(2) Direktive 87/102 omogoči potrošniku, da uveljavlja pravice nasproti kreditodajalcu, nujno ne pomeni, da to uveljavljanje

pravic učinkuje na celotno odprtje kredita. Kot je generalni pravobranilec navedel v točki 65 sklepnih predlogov in naslednjih, ta določba Direktive 87/102 dopušča, da se izoblikuje raznoliko varstvo, ki je na voljo potrošniku, da bi se upoštevale posebnosti odprtja kredita v primerjavi s kreditom, odobrenim za en sam nakup.

- 44 Zato je treba šteti, da se člen 11(2) Direktive 87/102 uporablja tako za kredit, namenjen financiranju enega samega pravnega posla, kot tudi za odprtje kredita, ki potrošniku omogoča večkratno uporabo kredita.

— Uveljavljanje pravic, kot je določeno v členu 11(2) Direktive 87/102

- 45 Glede vprašanja, ali člen 11(2) Direktive 87/102 nasprotuje temu, da bi za pravico, ki jo določa, do uveljavljanja pravic veljal pogoj, da je v predhodni kreditni ponudbi omenjeno financirano blago ali storitve, je treba ugotoviti, da ta pogoj ni eden izmed petih kumulativnih pogojev iz prvega pododstavka te določbe.

- 46 Drugi pododstavek navedene določbe sicer določa, da „[d]ržave članice določijo, v kakšnem obsegu in pod kakšnimi pogoji se te pravice lahko uveljavijo“. Vendar, kot je opozorila nemška vlada in je generalni pravobranilec navedel v točki 71 sklepnih predlogov, te določbe ni mogoče razlagati tako, da državam članicam dovoljuje, da

za pravico potrošnika do uveljavljanja pravic določijo dodatne pogoje, poleg tistih, ki so taksativno naštetih v členu 11(2), prvi pododstavek, Direktive 87/102.

- 47 Po eni strani namreč drugi pododstavek člena 11(2) Direktive 87/102 predpostavlja obstoj pravice do uveljavljanja pravic, določene v prvem pododstavku te določbe. Po drugi strani pa bi bilo v nasprotju s ciljem te direktive, ki je zlasti zagotoviti v vseh državah članicah spoštovanje minimalne ravni varstva potrošnikov na področju potrošniških kreditov, dovoliti, da bi bila pravica potrošnika, da uveljavlja pravice nasproti kreditodajalcu na podlagi člena 11(2), prvi pododstavek, navedene direktive vezana na formalni pogoj, kot je ta v postopku v glavni stvari.
- 48 To razlago potrjuje člen 14(1) Direktive 87/102, v skladu s katerim „[d]ržave članice zagotovijo, da kreditne pogodbe ne odstopajo od predpisov nacionalnega prava, ki so sprejeti za uporabo te direktive ali so v skladu z njo, v škodo potrošnika“, in isti člen 14(2), v skladu s katerim „[d]ržave članice nadalje zagotovijo, da se z oblikovanjem pogodb [...] ne izogne predpisom, ki jih sprejmejo za uporabo te direktive“.
- 49 Člen 14 namreč na splošno poudarja pomen, ki ga je zakonodajalec Skupnosti dal zaščitnim določbam Direktive 87/102 in njihovi strogi uporabi. Poleg tega, kot so zatrjevale francoska, nemška, španska in italijanska vlada ter Komisija, odstavek 2 istega člena nasprotuje temu, da bi nacionalna zakonodaja omogočila kreditodajalcu, da se izogne potrošnikovemu uveljavljanju pravic na podlagi člena 11(2) Direktive 87/102 zgolj iz razloga, ker ni omenjeno financirano blago ali storitve.

- 50 Glede na navedeno je na prvo vprašanje treba odgovoriti tako, da je člena 11 in 14 Direktive 87/102 treba razlagati tako, da nasprotujeta temu, da bi za pravico potrošnika, da nasproti kreditodajalcu uveljavlja pravice iz člena 11(2) te direktive, veljal pogoj, da je v predhodni kreditni ponudbi omenjeno financirano blago ali storitev.

Drugo vprašanje

Dopustnost

- 51 Franfinance zatrjuje, da drugo vprašanje, ki ni koristno za rešitev spora o glavni stvari, ni dopustno. Predložitvenemu sodišču namreč ni bilo treba po uradni dolžnosti preizkusiti vprašanja o soodvisnosti glavne pogodbe in kreditne pogodbe, saj sta zakonca Rampion to vprašanje neposredno zastavila, ko sta predložitvenemu sodišču predlagala, naj razglasi ničnost prodajne pogodbe in „posledično“ razdrtje z njo povezane pogodbe o financiranju.
- 52 Francoska vlada je na obravnavi zatrdila, da sta zakonca Rampion zahtevala, naj predložitveno sodišče razglasi ničnost prodajne pogodbe in s tem razdrtje kreditne pogodbe, in uveljavljala različne tožbene razloge, ne da bi se sicer sklicevala na soodvisnost zadevnih pogodb. Če bi se predložitveno sodišče vseeno ukvarjalo s tem vidikom, tega ne bi storilo po uradni dolžnosti, ker naj bi K par K in Franfinance v

svojih odgovorih na tožbo uveljavljala, da kreditna pogodba ni bila pogodba o namenskem kreditu, ker v kreditni pogodbi ni bilo podatkov o prodanem blagu.

- 53 Komisija je na obravnavi izpostavila, da je sporno, ali je predložitveno sodišče v zadevi iz spora o glavni stvari po uradni dolžnosti preizkusilo vprašanje o tej soodvisnosti. Zakonca Rampion naj bi se namreč s tem, da sta po razglasitvi ničnosti prodajne pogodbe zahtevala razdrtje kreditne pogodbe, sama sklicevala na soodvisnost obeh pogodb. Glede na trditve, ki sta jih v svoj zagovor navedla K par K in Franfinance v sporu o glavni stvari, bi se lahko postavilo vprašanje, ali se ni že predložitveno sodišče ukvarjalo s trditvami o tej soodvisnosti.
- 54 Opozoriti je treba, da lahko Sodišče v skladu s sodno prakso, navedeno v točki 24 te sodbe, zavrne predlog nacionalnega sodišča, le če je očitno, da zahtevana razlaga prava Skupnosti nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora v postopku v glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo pravnih in dejanskih elementov, ki so potrebni za to, da bi na zastavljena vprašanja lahko koristno odgovorilo.
- 55 Predložitveno sodišče v obrazložitvi svoje odločitve o drugem vprašanju izrecno navaja, da se zakonca Rampion nista sklicevala na določbe členov L. 311-20 in L. 311-21 code de la consommation. V teh okoliščinah ni očitno, da to vprašanje o možnosti sodišča, da po uradni dolžnosti uporabi določbe nacionalnega prava, nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari ali da je zastavljeni problem hipotetičen.

56 Zato je treba drugo postavljeno vprašanje šteti kot dopustno.

Temelj

57 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je Direktivo 87/102 treba razlagati tako, da nacionalnemu sodišču omogoča, da po uradni dolžnosti uporabi določbe, s katerimi je bil v notranje pravo prenesen člen 11(2) te direktive, zlasti ker je njen namen širši, kot je samo varstvo potrošnikov, in vključuje organizacijo trga.

58 Vprašanje o cilju Direktive 87/102 je postavljeno v poseben kontekst sodne prakse Cour de cassation (Francija), ki – kot je razvidno iz predložitvene odločbe in stališč francoske vlade – razlikuje pravila javnega reda za vodenje, sprejeta v splošnem interesu, ki jih lahko sodišče preizkusi po uradni dolžnosti, in pravila javnega reda za varstvo, sprejeta v interesu skupine oseb, in jih lahko uveljavljajo le osebe te skupine. Zakonodaja v zvezi s potrošniškimi krediti naj bi spadala med ta pravila.

59 Sodišče je že večkrat ugotovilo, da je bila Direktiva 87/102, kot to izhaja iz njenih uvodnih izjav, sprejeta z dvojnimi cilji, in sicer zagotoviti, prvič, vzpostavitev skupnega trga za potrošniške kredite (uvodne izjave od tretje do pete) in, drugič, varstvo potrošnikov, ki najamejo take kredite (šesta, sedma in deveta uvodna izjava) (sodbi z dne 23. marca 2000 v zadevi Berliner Kindl Brauerei, C-208/98, Recueil, str. I-1741, točka 20, in z dne 4. marca 2004 v zadevi Cofinoga, C-264/02, Recueil, str. I-2157, točka 25).

- 60 Predložitveno sodišče med drugim sprašuje, ali je sodno prakso Sodišča v zvezi z možnostjo sodišča, da se po uradni dolžnosti sklicuje na določbe Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL L 95, str. 29), ki izhaja zlasti iz sodb z dne 27. junija 2000 v zadevi *Océano Grupo Editorial in Salvat Editores* (od C-240/98 do C-244/98, Recueil, str. I-4941) in z dne 21. novembra 2002 v zadevi *Cofidis* (C-473/00, Recueil, str. I-10875), mogoče prenesti na Direktivo 87/102.
- 61 V točki 26 zgoraj navedene sodbe *Océano Grupo Editorial in Salvat Editores* je Sodišče odločilo, da cilja, ki ga zasleduje člen 6 Direktive 93/13, ki državam članicam nalaga, naj določijo, da nedovoljeni pogoji ne zavezujejo potrošnika, ne bi bilo mogoče doseči, če bi potrošnik moral sam uveljavljati nedovoljenost teh pogojev. V sporih, katerih vrednost je pogosto omejena, so lahko nagrade odvetnikov višje od zneska, o katerem poteka spor, kar lahko potrošnika odvrne od tega, da bi izpodbijal uporabo nedovoljenega pogoja. Čeprav v številnih državah članicah postopkovna pravila omogočajo, da se posamezniki v takih sporih sami zagovarjajo, vendarle obstaja tveganje, ki se ga ne sme podcenjevati, da potrošnik predvsem zaradi nevednosti ne bo uveljavljal nedovoljenosti pogoja, ki je bil zanj uporabljen. Iz tega sledi, da je učinkovito varstvo potrošnika mogoče doseči, le če se nacionalnemu sodišču prizna možnost, da po uradni dolžnosti presoja tak pogoj.
- 62 Sodišče je, sklicujoč se na to točko zgoraj navedene sodbe *Océano Editorial in Salvat Editores*, v točki 33 zgoraj navedene sodbe *Cofidis* potrdilo, da je treba šteti, da je tako priznana pristojnost sodišča, da po uradni dolžnosti preizkusi nedovoljenost pogoja, nujna za zagotovitev učinkovitega varstva potrošnika, zlasti glede na nezanemarljivo tveganje, da ne pozna svojih pravic ali da ima težave pri njihovem izvajanju (glej tudi sodbo z dne 26. oktobra 2006 v zadevi *Mostaza Claro*, C-168/05, ZOdl., str. I-10421, točka 28).

- 63 Kot so zatrjevale španska in italijanska vlada ter Komisija in kot je generalni pravobranilec izpostavil v točki 102 sklepnih predlogov in naslednjih, ti preudarki veljajo tudi glede varstva potrošnikov iz člena 11(2) Direktive 87/102.
- 64 V zvezi s tem je treba opozoriti, da želi ta člen 11(2), ki zasleduje dvojni cilj, omenjen v točki 59 te sodbe, potrošniku v natančno opredeljenih okoliščinah dati dodatne pravice nasproti kreditodajalcu, poleg njegovih običajnih pogodbenih pravic nasproti kreditodajalcu in dobavitelju blaga oziroma izvajalcu storitev (glej točko 42 te sodbe).
- 65 Tega cilja naj ne bi bilo mogoče učinkovito doseči, če bi moral potrošnik sam uveljavljati pravice nasproti kreditodajalcu, v skladu z določbami nacionalnega prava, s katerimi je bil prenesen člen 11(2) Direktive 87/102, zlasti iz razloga nezanemarljivega tveganja, da potrošnik ne pozna svojih pravic ali da ima težave pri njihovem izvajanju. Kot je generalni pravobranilec navedel v točki 107 sklepnih predlogov, dejstvo, da sta postopek v glavni stvari sprožila zakonca Rampion in da ju v tem postopku zastopa odvetnik, ne upravičuje drugačnega zaključka, saj je problem treba rešiti neodvisno od konkretnih okoliščin te zadeve.
- 66 Franfinance kljub temu zatrjuje, da drugo vprašanje dejansko meri na pooblastilo, da se po uradni dolžnosti izreče sankcija, namreč izguba pravice kreditodajalca do obresti, ki je predpisana v francoskem pravu, če ni določenih navedb, ki morajo biti po tem pravu v predhodni ponudbi za namenski kredit. Šlo naj bi torej za pravo „pogodbena kazen“, ki je nikoli ne bi bilo mogoče izreči po uradni dolžnosti brez kršitve načela dispozitivnosti in pravice do poštenega sojenja, opredeljene v členu 6 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki je bila 4. novembra 1950 podpisana v Rimu.

- 67 V istem smislu je francoska vlada, sklicujoč se na sodbo z dne 14. decembra 1995 v zadevi van Schijndel in van Veen (C-430/93 in C-431/93, Recueil, str. I-4705), med obravnavo izpostavila dejstvo, da če potrošnik od sodišča ne zahteva odpisa obresti, ki jih dolguje kreditodajalcu, to sodišče ne more po uradni dolžnosti preizkusiti, ali je bilo v predhodni kreditni ponudbi omenjeno financirano blago ali storitev, saj bi s tem njegovo odločanje presehalo zahtevek potrošnika.
- 68 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da drugo vprašanje, kot izhaja iz točk 55 in 57 te sodbe, zadeva le člen 11(2) Direktive 87/102 in določbe, ki zagotavljajo njegov prenos v notranje pravo, v obravnavanem primeru po mnenju predložitvenega sodišča člena L. 311-20 in L. 311-21 code de la consommation. Predložitveno sodišče se v odločbi ni sklicevalo na morebitno sankcijo izgube posojilodajalca njegovih pravic do obresti. Pred Sodiščem ni bilo izpodbijano niti to, da te določbe code de la consommation predvidevajo to sankcijo. V okviru te analize, ki ne vključuje vprašanja, ali ima nacionalno sodišče pravico, da se po uradni dolžnosti izreče o sankciji, kot je ta, na katero se sklicuje Franfinance, niso upoštevne trditve, povzete v prejšnjih točkah.
- 69 Zato je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je Direktivo 87/102 treba razlagati tako, da nacionalnemu sodišču omogoča, da po uradni dolžnosti uporabi določbe, s katerimi je bil v notranje pravo prenesen člen 11(2) te direktive.

Stroški

- 70 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

- 1. Člena 11 in 14 Direktive Sveta 87/102/EGS z dne 22. decembra 1986 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi s potrošniškimi krediti, kot je bila spremenjena z Direktivo 98/7/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 1998, je treba razlagati tako, da nasprotujeta temu, da bi za pravico potrošnika, da nasproti kreditodajalcu uveljavlja pravice iz člena 11(2) te direktive, veljal pogoj, da je v predhodni kreditni ponudbi omenjeno financirano blago ali storitve.**
- 2. Direktivo 87/102, kot je bila spremenjena z Direktivo 98/7, je treba razlagati tako, da nacionalnemu sodišču omogoča, da po uradni dolžnosti uporabi določbe, s katerimi je bil v notranje pravo prenesen njen člen 11(2).**

Podpisi